

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Burggathagen, Bäl socken, Gotlands kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats med heldragen svart linje på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Naturreservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Reservatets namn ska vara Burggathagen.

Syftet med reservatet

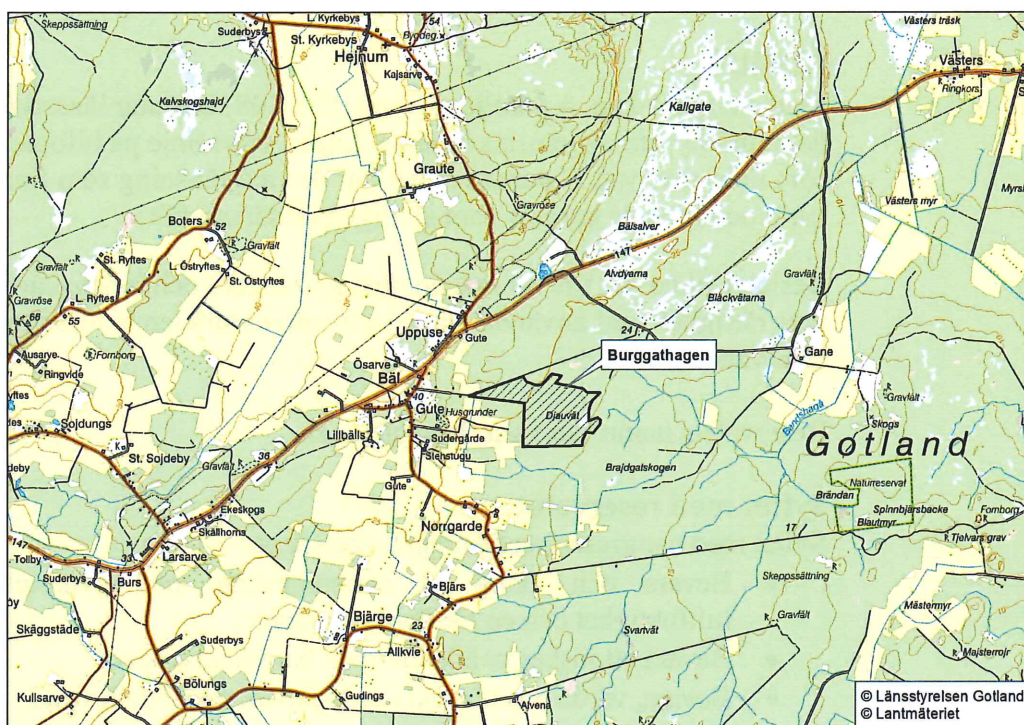
Syftet med naturreservatet Burggathagen är att:

- Bevara och vårda en barrsumpskog med gynnsam hydrologi, hög luftfuktighet och en rik flora och fauna.
- Bevara ett inslag av ädellövträd i barrblandskogen.
- Bevara, vårda och utveckla en hagmark med ädellövträd.
- Gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för naturtyperna taiga (undergrupp barrblandskog) - 9010, ädellövdominerad trädklädd betesmark - 9072 och alvar (vät) - 6280.
- Strukturer som gamla och senvuxna ädellövträd, solbelysta ädellövträd, gamla granar, blöta-fuktiga områden och död ved ska förekomma i en omfattning som är gynnsam för områdets naturtyper samt typiska och rödlistade arter.
- Reservatet ska erbjuda livsmiljö för den flora och fauna som är typisk för de ovan nämnda naturtyperna.

Syftet ska uppnås genom att:

- Områdets hydrologi bevaras
- Försiktig naturvårdsinriktad röjning, gallring, plockhuggning och luckhuggning sker vid behov, främst i hagmarken men även i liten utsträckning i barrskogen
- Naturliga processer och intern dynamik får råda i stor utsträckning i barrskogen
- Området betas eller hävdas på annat sätt i en utsträckning som är gynnsam för områdets naturtyper samt typiska och rödlistade arter.

Översiktskarta

Uppgifter om reservatet

Namn	Burggathagen
Kommun	Gotland
Län	Gotland
Lägesbeskrivning	700 meter öster om Bäl kyrka, se översiktskarta
Koordinat för mittpunkt (Sweref 99)	718481, 6394763
Fastighet	Bäl Gute 1:19
Ägarförhållande	Privat

<i>Areal</i>	62 hektar varav
	61 hektar produktiv skogsmark och
	1 hektar vät
<i>Nyttjanderätter m.m.</i>	Inga kända nyttjanderätter
<i>Förvaltare</i>	Länsstyrelsen i Gotlands län

Skälen för beslutet

Burggathagen bildar tillsammans med omgivande skogar en av Gotlands största, sammanhängande barrsumpskogar. Hydrologin, som är starkt knuten till områdets naturvärden, är relativt opåverkad. Här finns gott om strukturer såsom död ved och gamla träd och en mycket artrik flora av sällsynta och hotade kärlväxter, svampar, lavar och mossor som visar på lång skoglig kontinuitet och hög luft- och markfuktighet. Det rikliga inslaget av ädellövträd, främst gamla senvuxna askar och ekar, är en viktig livsmiljö för många sällsynta arter, främst lavar och vedsvampar. Hittills har 27 sällsynta och hotade arter hittats spridda i hela området och även flera andra arter som signalerar en värdefull naturmiljö med hög biologisk mångfald. 60 av områdets 62 hektar utgörs av värdekärna (ett begränsat område med höga naturvärden) och är klassat som naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

I princip hela området ingår i våtmarksinventeringen, objekt Brajdgatskogen, och är där klassat som högsta naturvärde (klass 1). Området ligger också i en värdetrakt för barrsumpskog med tall och gran, i den regionala strategin för formellt skydd av skog på Gotland. Sumpskogar är sällsynta på Gotland, som är ett starkt utdikad län. De kvarvarande sumpskogarna har därför en viktig roll som vattenrenande och vattenhållande ekosystem, samt värdefulla livsmiljöer för många sällsynta och hotade arter.

Bäl/Vallstena är också en av Gotlands mest värdefulla trakter för naturvärden knutna till ädellövträd. Över hälften av de sällsynta och hotade arter som hittats i området är knutna till just ädellövträden.

Tabell 1. Prioriterade bevarandevärden

<i>Naturtyper</i>	Gammal barrsumpskog med inslag av ädellöv (västlig taiga, 9010) Ädellövdominerad hagmark (trädklädd betesmark, 9072)
<i>Strukturer och funktioner</i>	Solbelysta hagmarksträd, senvuxna ädellövträd, gamla tallar och granar, gynnsam hydrologi, stående och liggande död ved.
<i>Arter</i>	Svampar, lavar, mossor och kärlväxter, till exempel svartgrön spindling (VU), ekticka (NT), cinnoberfläck (CR), lunglav (NT), dvärgbägarlav (NT), västlig hakmossa och skogskorn (VU).

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken föreskriver länsstyrelsen följande:

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden, som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att inom reservatet

1. Uppföra eller utföra byggnad eller anläggning,
2. anlägga väg,
3. dra fram mark- eller luftledning,
4. gräva, schakta, fylla ut, spränga eller på annat sätt skada mark,
5. anordna upplag,
6. dika, dikesrensa, dämma eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets hydrologi,
7. avverka, upparbeta eller bortföra levande eller dött träd eller buske eller utföra annan skogsvårdsåtgärd, förutom att:
 - a. avverka de tallar som planterades på 1990-talet i det streckade området på beslutskartan, bilaga 2,
 - b. avverka träd, röja sly och kapa grenar som hindrar framfart av fordon och bruksmaskiner längs med orangemarkerade sträckor i beslutskartan, bilaga 2. Avverkning av träd längs med sträckorna måste ske i samråd med förvaltaren,
8. tillföra växtnäringsämne eller använda kemiskt bekämpningsmedel,
9. införa för området främmande växt- eller djurart.

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

10. utföra arkeologiska undersökningar som innebär en påverkan på mark samt djur- och växtliv enligt förbuden i föreskrifterna ovan.

Föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som framgår av föreskrifterna enligt 7 kap 6 § miljöbalken nedan.
- b) normalt underhåll av befintliga vägar markerade med rosa streckade linjer i beslutskartan, bilaga 2. Vägarna ligger till största delen utanför, men i anslutning till, reservatet.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet inom naturreservatet skall tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. att reservatsgränsen röjs och markeras,
2. att skyltar med information om reservatet sätts upp,
3. att betesdrift eller annan hävd (inklusive uppförande och underhåll av stängsel, grindar och stängselgenomgångar) sker inom området,
4. att natur- och kulturvårdsinriktad röjning, plockhuggning, luckhuggning och lövtäkt sker, i varierande omfattning och utifrån markens kulturprägel, förutom huggning av de tallar som planterades på 1990-talet i det streckade området på beslutskartan,
5. att träd och grenar som hindrar framfart av fordon och bruksmaskiner på markerade sträckor i beslutskartan, bilaga 2, avverkas eller kapas, i den mån markägaren, i samråd med förvaltaren, inte själv utför dessa åtgärder,
6. att nödvändiga metoder används i syfte att bekämpa invasiva arter,
7. att undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv sker i uppföljningssyfte.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3.

Beskrivning av ärendet

Ärendets beredning

Områdets naturvärden har uppmärksamrats i främst två större inventeringar, först nyckelbiotopsinventeringen år 1995 och senare inventeringen av biologiskt värdefulla träd i Fide/Öja och Bäl/Vallstena 2007-2009 (Henriksson 2009). En avverkningsanmälan inkom i områdets östra del i juli 2013. Det anmälda området klassades då som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. I februari 2014 inleddes förhandlingar med markägarna om bildande av naturreservat i hela Burggathagen. En överenskommelse om intrångsersättning tecknades mellan markägarna och Länsstyrelsen i Gotlands län i augusti 2015 och arbetet med bildande av

naturreservatet påbörjades under våren 2017. Förslaget till beslut med föreskrifter och skötselplan var på remiss under perioden 21 juni till 4 september 2017.

Redogörelse av inkomna synpunkter på beslut och skötselplan

<i>Sakfråga</i>	<i>Framförda synpunkter</i>	<i>Länsstyrelsens bemötande</i>
Markägarna		
Föreskrifter och skötselplan kopplade till skötselområde 4	Ändring i B-föreskrifterna och texten i skötselplanen kopplade till skötselområde 4 för att förtydliga markägarens rättigheter i området.	Länsstyrelsen har tillmötesgått förslaget.
Naturskyddsföreningen Gotland		
C-föreskrifterna	Naturskyddsföreningen påpekar vikten av att följa upp allmänhetens påverkan på reservatet eftersom föreskrifter för allmänheten saknas.	Länsstyrelsen delar Naturskyddsföreningens synpunkt och kommer att följa upp reservatet inom den obligatoriska uppföljningen för skyddade områden.
Gotlands botaniska förening		
Arter	För länsstyrelsen tidigare okända artförekomster i reservatet har påpekats, liksom felaktigheter i befintlig artlista.	Länsstyrelsen har uppdaterat beslut och skötselplan med de nya arterna och korrigerat felaktigheter.
Mindre otydligheter, fel och brister i text	Mindre otydligheter, fel och brister i skötselplanens text har påpekats vad gäller geologi, hydrologi, almsjuka, stängsel och bete i hagmarken.	Länsstyrelsen har ändrat och förtydligat enligt förslag och synpunkter.
Bete i hagmarken	Inriktningen på betesdjur föreslås vara ungnöt eller hästar, då fårbete missgynnar svampfloran.	Länsstyrelsen har förtydligat att betet i hagmarken inte ska missgynna svampfloran. Länsstyrelsen vill dock inte utesluta enskilda djurslag, då effekten av betet beror på mer än bara sorten av betesdjur.

Bete i barrskogen	Bete i barrskogen avråds då barrskogen hyser beteskänsliga arter, exempelvis skogskorn och strävlost.	Länsstyrelsen har förtydligat att betet ska ske mycket extensivt om barrskogen tas i hävd. Bete skulle gynna vissa arter och missgynna andra. Ett extensivt bete bedöms vara en lämplig avvägning. Länsstyrelsen har även utökat den historiska beskrivningen med kartor från Laga skifte, som visar att barrskogen nyttjades till både bete och ängshävd.
Röjning av ask	All röjning av ask avråds i barrskogen då dödligheten av ung ask på grund av askskottssjukan är hög.	Länsstyrelsen har tillmötesgått förslaget.

Motivering till beslutet

Motiv till skyddsformen naturreservat

Länsstyrelsen har bedömt att det är ett angeläget allmänt intresse att Burggathagen, med dess arter och livsmiljöer, bevaras och främjas långsiktigt, enligt de skäl som anges under rubriken ”Skäl för beslut”. För att dessa ska kunna bevaras får inget rationellt skogsbruk ske i området. Både hagmarken och skogen behöver dock skötsel i olika utsträckning, för att bevara dess naturvärden. För att kunna ge berörda markägare full ekonomisk ersättning för intrång i pågående markanvändning och för att garantera området det skydd och den skötsel som behövs för att bevara naturvärdena långsiktigt är det motiverat att skydda området som naturreservat.

Beslutet är en del av att uppfylla den av regeringen antagna strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Denna strategi är Sveriges svar på hur vi ska bidra till att uppfylla den strategiska planen inom konventionen om biologisk mångfald, målen i EU:s strategi för biologisk mångfald samt målen i vårt nationella miljömålsarbete.

Miljökvalitetsmål

Beslutet ger ett långsiktigt skydd till skogar, våtmarker och hagmarker med höga naturvärden samt till en rik biologisk mångfald med många sällsynta arter. Beslutet bidrar därmed till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Levande skogar*, *Myllrande våtmarker*, *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Beslutet bidrar även indirekt till att uppfylla andra miljökvalitetsmål. Gamla barrskogar lagrar in stora mängder kol i både träden och marken och sänker därigenom koldioxidhalten i atmosfären. Detta motverkar växthuseffekten. Bevarandet av gammal skog bidrar därmed till att uppfylla miljömålet *Begränsad klimatpåverkan*.

Stabila skogsekosystem fungerar buffrande i sin förmåga att hålla vatten och näringsämnen. Burggathagen har en stor vattenhållande förmåga och bevarandet av området bidrar till miljökvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark och vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. (7 kap. 25 § miljöbalken).

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen bedömer att beslutet går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med Översiktsplanen Bygg Gotland 2010-2025. Beslutet överensstämmer med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Bildande av naturreservat

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde förklaras som naturreservat av länsstyrelsen i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Föreskrifter och skälen för beslut

Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken skall skälen för beslutet anges, i beslutet om att bilda naturreservat.

Enligt samma paragraf skall det i beslutet också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får länsstyrelsen, om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,

2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Skötselplan

Enligt 3§ *förordningen (1998:1252) om områdesskydd* skall länsstyrelsen fastställa en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård. En skötselplan skall ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Intresseprövning

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken skall hänsyn tas även till enskilda intressen vid prövning av frågor om skydd av områden. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Beskrivning av reservatet

Burggathagen är ett stort skogsområde strax öster om Bäl kyrka på mellersta Gotland. Namnet Burggathagen kommer från den burg (ås) som följer områdets östra kant och fortsätter norrut upp till Hejnum. Detta är Littorinavallen, den vall som skapades vid Littorinahavets högsta kustlinje. Burgen har använts som kör- och vandringsväg (gata) i alla tider, vilket har gett området namnet Burggathagen.

Nordvästra ”spetsen” av Burggathagen brukades som ängsmark på 1700-talet och har även betats i sen tid. Här är marken frisk och har en hagmarkskaraktär med gamla ekar, lundalmar och askar, där flera av träden bär spår av tidigare lövtäkt från ängsbrukets tid. Omväxlande bland ädellövträden växer här bl.a. tall, gran, björk och asp, samt hagtorn, hassel och en. Floran hyser flera typiska hagmarksarter som trivs i friska till fuktiga naturliga fodermarker. Flera röjningsrösen ligger spridda i hagmarken.

Största delen av området, den östra delen, utgörs av gransumpskog som bitvis övergår till mera frisk granskog. Här växer förutom gran även tall, björk, ask, ek och asp. Bitvis är skogen tät av gran, med tjocka mossmattor, vattenfyllda gölar och gott om död ved. I andra delar är skogen glesare och har inslag av gläntor. Här växer mer gräs på backen, det finns solbelyst död ved och trädskiktet har ett större inslag av tall och lövträd. I skogen finns också ett mindre, något igenväxt agkärr och en större, öppen våt i öster (Djauvåt).

I sydvästra delen av området finns gott om kulturhistoriska spår av människans tidiga brukande i området, bl.a. en husgrund, stensättningar, röjningsrösen och flera sammanbundna stensträngar som vittnar om ett fossilt åkersystem.

Upplysning

I naturreservatet Burggathagen finns inga föreskrifter för allmänheten (så kallade ordningsföreskrifter) om rätten att färdas och vistas inom området och om ordningen i övrigt inom området. I reservatet gäller allemansrätten.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Cecilia Schelin Seidegård med Ingrid Thomasson som föredragande.

Cecilia Schelin Seidegård
Landshövding

Ingrid Thomasson

Bilagor

1. Hur du överklagar beslutet
2. Beslutslista
3. Skötselplan

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Regeringen. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Gotlands län, 621 85 Visby. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till gotland@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte. Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-223 90 00. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**

Karta tillhörande beslut om naturreservatet Burggathagen

Teckenförklaring

Naturreservatet Burggathagen

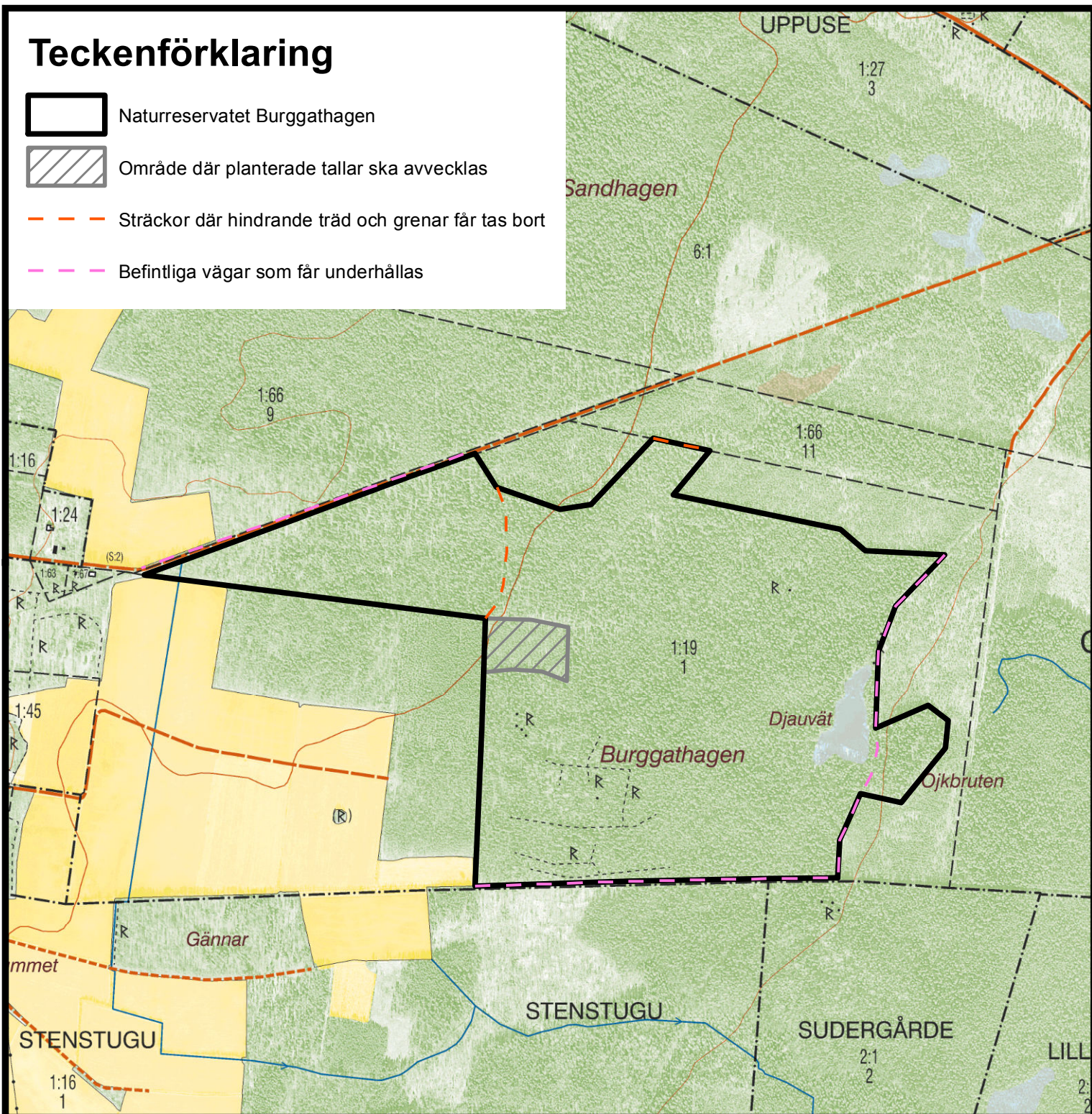
Område där planterade tallar ska avvecklas

Sträckor där hindrande träd och grenar får tas bort

Befintliga vägar som får underhållas

0 125 250 500 meter

1:10 000

Skötselplan för naturreservatet Burggathagen

1. Beskrivning av området

Allmänt

Naturreservatet Burggathagen utgörs av ett stort skogsskifte som ligger i gränslandet mellan jordbrukslandskapet runt Bäl kyrka och det stora skogslandskapet som sträcker sig vidare österut mot Boge och Gothem. Jordbrukslandskapet runt Bäl och Vallstena utgör en av Gotlands finaste värdetrakter för ädellöv. Här finns rikligt med trädklädda ängs- och hagmarker med mycket höga naturvärden knutna till ädellövträden. Skogslandskapet öster om Bäl kyrka är unikt för Gotland, både p.g.a. sin trädslagsblandning, sin bonitet och sin hydrologi. Här finns stora, sammanhängande gransumpskogar, mycket senvuxet ädellöv och ett nätverk av naturliga vattendrag. Skogens bördighet i området är högre än genomsnittet på Gotland.

Västra spetsen av naturreservatet består av en trädklädd betesmark med ädellövträd. Den östra delen (och största delen) är en barrskog med inslag av senvuxet ädellöv. Markens fuktighet varierar, från frisk barrskog till barrsumpskog. Skogen är bördig, men markens fuktighet gör det svårt att bedriva ett rationellt skogsbruk i delar av skogen. Längs med östra kanten löper en ås (burg) som har använts som körväg i alla tider. Därav reservatets namn; Burggathagen. I östra delen av Burggathagen ligger en vät; Djauvät.

Idag kan reservatet nås genom mindre grusvägar både väster- och österifrån, men ingen av dem lämpar sig väl för bilkörning och reservatet är ingen uppmärksammas besöksplats.

Historisk markanvändning och kulturhistoriska värden

Förhistorisk markanvändning

Burggathagen har en brukningshistoria som börjar långt före Kristi födelse och spåren från denna finns ännu kvar i området. Fornlämningarna som beskrivs nedan är registrerade i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister Fornsök men det är inte osannolikt att det finns fler fornlämningar i området som ännu är okända för oss.

I sydvästra delen av reservatet finns ett hägnadssystem och en husgrund från järnåldern, tillsammans med en del röjningssten. Här är marken frisk och flack vilket troligtvis har gjort den lämplig att bosätta sig på och bruka. Vi kan därför anta att den här delen av reservatet har varit mer öppen långt tillbaka i historien och att människor har bott i och brukat området under lång tid. I sydvästra delen finns även ett gravröse från bronsåldern och tre stensättningar (gravar) daterade från bronsålder till järnålder.

I reservatets östra del, norr om Djauvät, ligger två gravar, en hög och en stensättning, och en bit in i reservatet ligger ytterligare en stensättning. Dessa är alla daterade från bronsålder till järnålder.

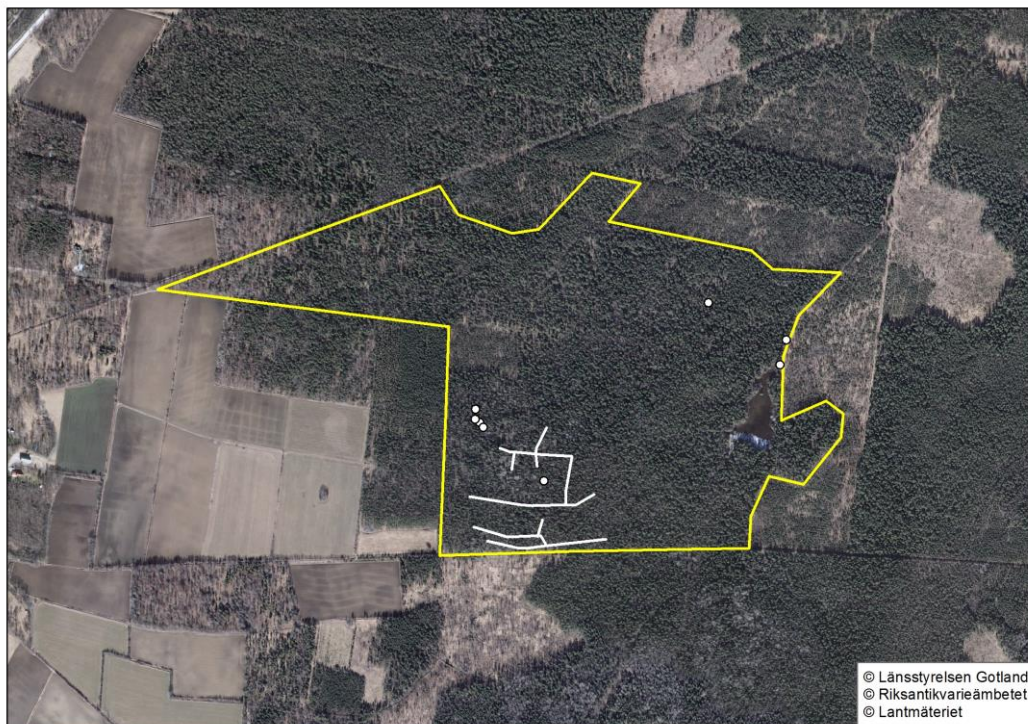

Fig. 1. Burggathagens fornlämningar. Vita linjer är hägnadsrester. Vita punkter är röjningsrösen och gravar (fyra stycken i västra delen), en husgrund (mitt i hägnadssystemet) och gravar (tre stycken i östra delen).

1697 - skattläggningen

I skattläggningen av Bäl socken år 1697 är Burggathagen uppdelad mellan två olika ägare; Gute gård (södra delen) och Nystugu ägor (norra delen). Vid denna tid stod Nystugu ”öde till Bygning” och därför brukades Nystugu ägor av Gane gård. Gute gård utgjordes av ett hemman.

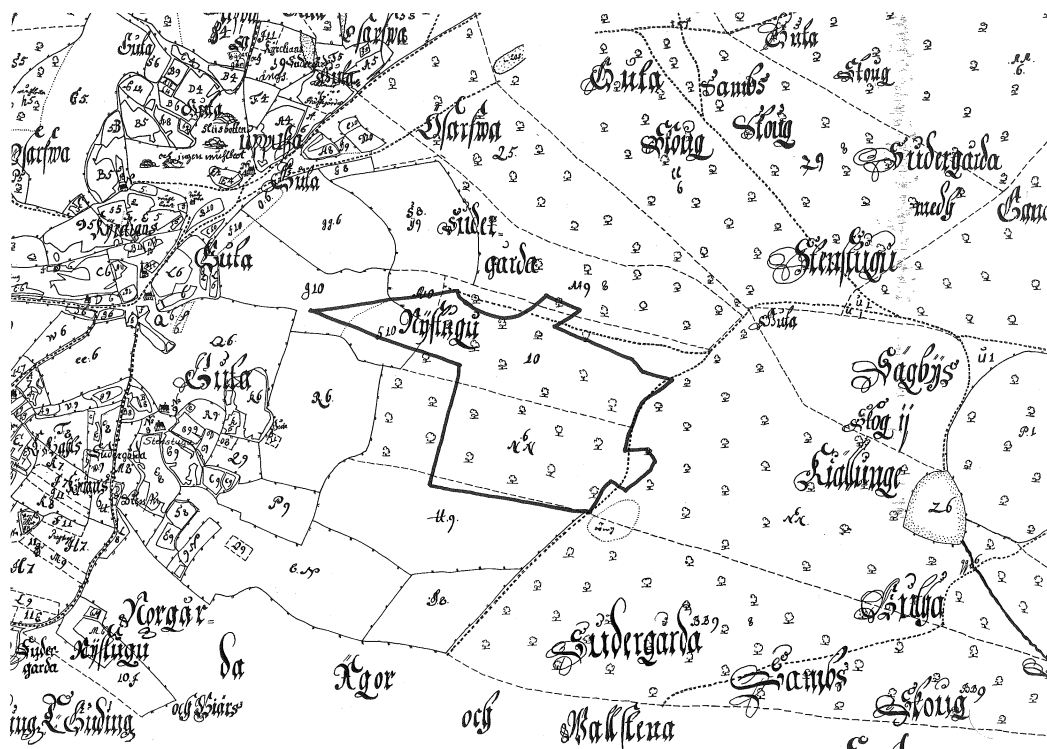

Fig. 2. Burggathagen (ungefärligt inritad) med omgivningar på skattläggningskartan från 1697. Väster om reservatet ligger Gute gård, dit reservatet hör än idag. I kartan går även att skönja bl.a. Bäl kyrka och burgen längs med reservatets östra kant.

Nordvästra spetsen av reservatet utgjordes till största delen av Nystugu äng. Enligt beskrivningen var den delvis en god ängsvall och delvis en sumpig starrvall. Här fanns några sågstockar att hämta, vilket tyder på att ängen har varit trädbeklädd under denna tid.

Skogen i reservatet används vid denna tid till samma ändamål i både de norra och de södra ägorna. Största delen av träråvaran var lämplig för kalkugnsved, men här fanns även gott om stängselmaterial och läkt (takvirke). Hela skogen beskrevs också som lämplig att nyttjas till bete. Den norra delen hade gott mulbete och boskapsgång, medan den södra delen endast bitvis hade gott mulbete och inslag av bleke (Djauvät). Detta stämmer överens även med dagens utseende på skogen, då den norra delen är mer gräsrik medan den södra domineras av mossor.

Dessa historiska källor tyder på en markanvändning av plockhuggning och bete, troligtvis i en mer öppen och luckig skog än vad som finns idag och med ett stort inslag av tall och löv bland all gran.

1885 – Laga skifte

År 1885 genomfördes laga skifte i Bäl socken. I kartan (fig 3) och beskrivningarna från den tiden går att utläsa att den mörkgröna delen av den nordvästra spetsen och det stora mörkgröna området strax öster om spetsen, utgjordes av skogbevuxen hårdvall. Beskrivningen tyder därför på att detta område brukades som ängsmark. Resten av reservatet beskrivs till största delen som skogbeväxt betesmark, ofta stenbunden eller tuvig. Beskrivningarna tyder på att största delen av Burggathagen brukas på samma sätt som vid skattläggningen, dvs. genom bete och plockhuggning, men att ytterligare areal ängsmark har tagits i bruk i reservatets norra del. Detta stämmer bra överens med skogens utseende idag, där det mörkgröna området i reservatets norra del (fig 3) är öppnare och mer gräsbevuxet idag än övriga skogen i området.

Fig 3. Burggathagen (utom yttersta spetsen i väster) med omgivningar i lagaskifteskartan från 1885.

1900-talets första hälft

Efter laga skifte, som genomfördes mellan år 1877 och 1885 i Bäl socken, blev Burggathagen indelad i fyra olika fastigheter, vilket syns på kartan nedan. Den sydligaste och största av dem fortsatte att tillhöra Gute gård, såsom den gjort historiskt.

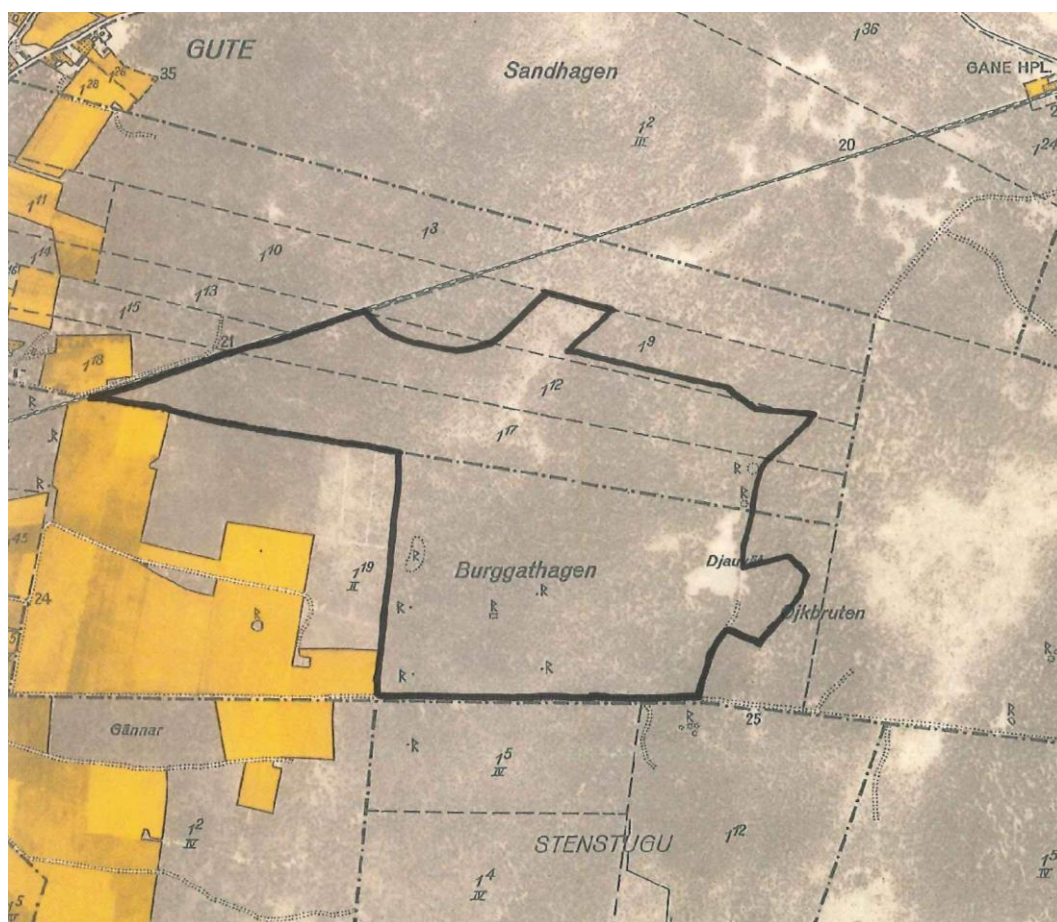

Fig 4. Burggathagen med omgivningarna på den ekonomiska kartan från 1939-40. (Flygfotograferingen gjordes 1933-34.) I kartans nordöstra hörn syns Gane hållplats som hörde till järnvägen mellan Slite och Roma.

På den ekonomiska kartan från 1930-talet syns området som en varierad skogsmark med bitvis tät och bitvis glest trädskikt, något som liknar dagens skog. Även Djauvått syns tydligt på flygbilden som en öppen våt. En förfader till Gute gårds nuvarande ägare köpte in gården 1929. Då var skogen direkt väster om reservatsgränsen på Gute gårds dåvarande fastighet kalavverkad och ännu inte återplanterad. Även skogen inom reservatet var relativt genomhuggen, men långt ifrån kal. Enligt nuvarande ägare hade skogen dimensionshuggits kontinuerligt ner till en brösthöjdsdiameter på ca 12 centimeter. Det kontinuerliga skogsuttaget fortsatte och under andra världskriget, när det fanns ett stort behov av ved för att

bland annat förse Stockholms invånare med värme, höggs ytterligare 700 kubikmeter ved ur reservatet på Gute gårds fastighet. Vid det laget kan vi anta att skogen var gles och urhuggen, men fortfarande hade alla träd med en brösthöjdsdiameter under 12 centimeter sparats, vilket har gjort att den skogliga kontinuiteten hela tiden bibehållits. Den glesa skog som blev kvar gav också möjlighet för ljusälskande träd att fröså sig och spåren av detta ser vi än idag. Barrskogen, som domineras av gran, har även ett stort inslag av både tall och löv. Tallen och björken har svårt att föryngras i dagens tätare skog. Ask, ek och asp kommer fortfarande upp i små luckor och enligt nuvarande ägare har det alltid funnits löv i skogarna här.

Längs med reservatets nordvästra gräns på kartan ovan syns den järnväg som färdigställdes år 1902 och gick från Roma till Slite, via Dalhem, Källunge, Bäl och Boge. Ett av de stora intressena i järnvägen var att transportera betor till sockerbruket i Roma, men tågen användes även för post och personresor. Järnvägen lades ner och revs på 1950-talet, men än idag går en grusväg längs den gamla järnvägsbanken och i kanterna kan man fortfarande hitta kvarlämnad syll med gjutjärnsspikar, rester från järnvägen. Stationshuset vid Gane hållplats är fortfarande välbevarat idag och används som sommarboende.

Gammal syll med gjutjärnsspik, funnen i kanten av den gamla järnvägsbanken

1900-talets andra hälft och fram till idag

Idag ingår Burggathagen i en och samma fastighet och tillhör Gute gård. De tre nordliga skiftena i kartan ovan köptes in på 1980-talet. Vid köpet var den norra

skogsremsan redan avverkad. I samband med köpet avverkades även den östra skogsremsan, öster om burgen. Det lilla skogsområde öster om burgen som inte avverkades, sparades med avsikten att stå på ytterligare tillväxt inför en framtida avverkning. Samtidigt har skogen inom reservatet plockhuggits kontinuerligt efter den stora huggningen på 1940-talet och fram till nutid, men det har skett i mycket mindre skala än tidigare eftersom skogen inledningsvis var gles och urhuggen.

Under hela 1900-talet har reservatet troligtvis stått obetat. I slutet av 1990-talet röjdes och stängslades dock den nordvästra spetsen av reservatet, gamla Nystugu äng, och började betas med lamm. Ungefär 50 tackor gick där under några veckor om året. Betet upphörde dock efter cirka fem år och idag är även denna del av reservatet obetad, även om rester av stängslet fortfarande finns kvar.

Geologi och hydrologi

Området är relativt plant med en mindre höjdrygg som löper genom reservatet i sydvästlig till nordöstlig riktning. Det går även en tydligt avgränsad grusås (burgen) längs med reservatets östra kant. Innanför burgen har en våt bildats (Djauvät). Jorden består till största delen av lerig morän, med undantag av Djauvät som består av bleke och burgen som består av grus.

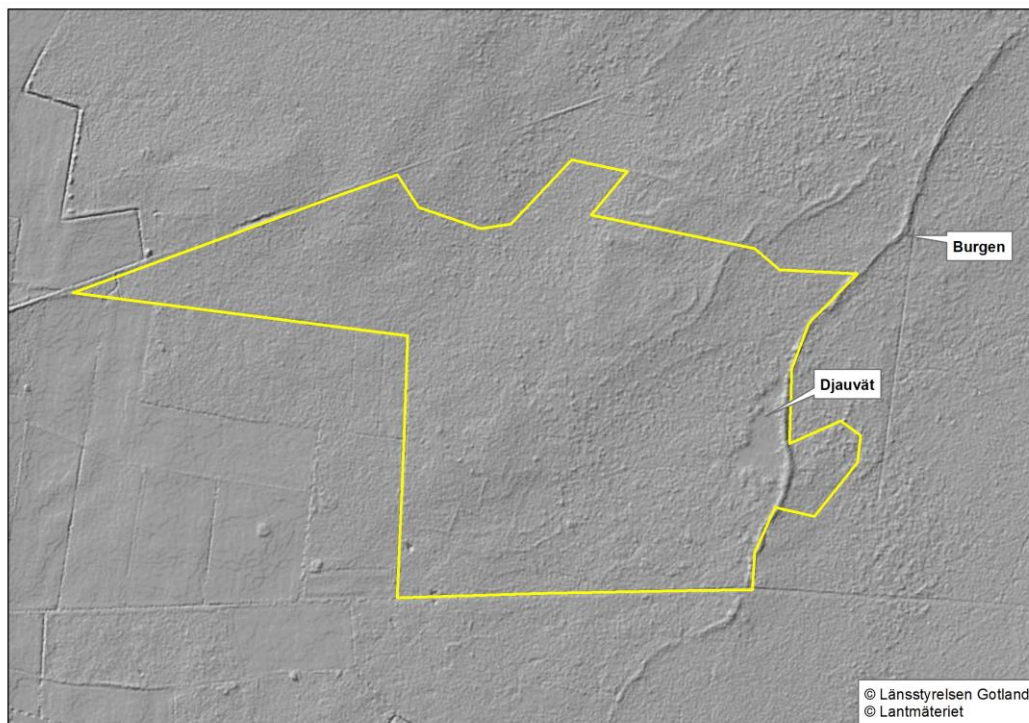

Fig. 5. Höjdmodell över Burggathagen. I kartan framträder burgen och Djauvät i öster. Det går även att skymta den höjdrygg som löper rakt igenom reservatet.

I Burggathagen finns en kortare vattendragssträcka som korsar genom reservatets nordvästra spets och rinner från norr till söder. Det finns också flera mindre diken som löper precis utanför reservatets yttergränser.

Vattendraget genom nordvästra spetsen av reservatet

Burggathagen ingår i ett större skogslandskap som hyser ett utbrett nätverk av vattendrag. Några av dessa vattendrag är rätade men många har en naturlig sträckning. Reservatet ingår i ett drygt 1000 hektar stort delavrinningsområde som mynnar i Bandhagså, se figur 6. Därifrån rinner vattnet vidare i Vikeån för att slutligen rinna ut i Tjalderviken. Cirka 15 % av delavrinningsområdet utgörs av åkermark och knappt 5 % av ängs- och hagmarker. Resten av delavrinningsområdet, dvs. cirka 80 %, utgörs av skogsmark, hållmarker och våtmarker.

Stora delar av Burggathagen utgörs av gransumpskog och nästan hela reservatet ingår i våtmarksinventeringen, objekt Brajdgatskogen, där det är klassat som högsta naturvärde (klass 1). Trots mindre diken längs med reservatets gränser så är hydrologin i Burggathagen relativt opåverkad. Inom reservatet finns en större vät (Djauvät) och ett mindre agkärr.

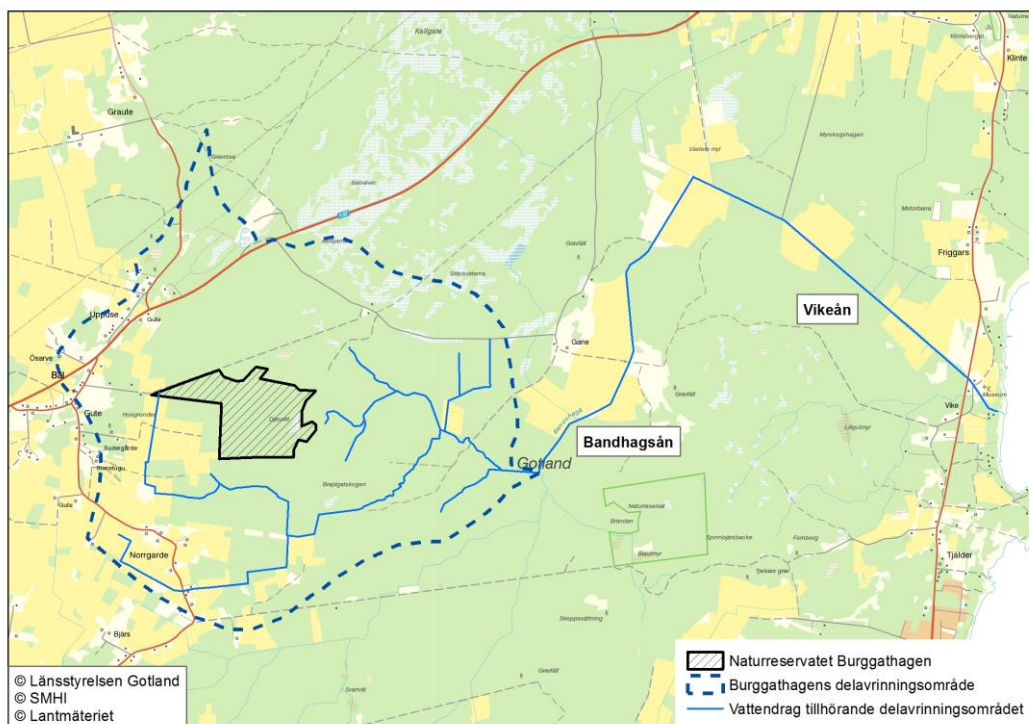

Fig. 6. Karta över Burggathagens delavrinningsområde med tillhörande vattendrag

Vegetation

Trädskiktet i den nordvästra spetsen (hagmarken) domineras av lövträd, framför allt ädellövträd som ek, ask och lundalm, men också triviala lövträd som asp, björk och sälg. Flera av ädellövträden bär spår av lövtäkt från ängsbrukets tid. Det finns även inslag av tall och gran, ett inslag som ökar längre österut. Spritt i hagmarken finns buskar av hassel, hagtorn och en.

Största delen av området, den östra delen, utgörs av gransumpskog som bitvis övergår till mera frisk granskog. Här växer förutom gran även tall, björk, ask, ek och asp. Norra delen av skogen övergår bitvis i tallsumpskog med inslag av björk, ask och ek. Här växer också gott om brakved.

Fältskiktet i hagmarken och den norra delen av skogen (tallsumpskogen) är gräsrikt med fuktgynnade arter såsom blåtåtel och tuvtåtel, men här växer också lundskäfting och olika starrarter. I hagmarken finns ett ganska stort inslag av hagmarksväxter, bl.a. brudbröd, prästkrage, darrgräs och ängsvädd, en rest efter gångna tiders hävd.

Fältskiktet i den södra delen av skogen domineras av mossa, främst kranshakmossa, och typiska skogsväxter såsom blåsippa, stenbär, vispstarr,

landschafting och det mer sällsynta skogsgräset skogskorn. På tuvorna i sumpskogen är jordmånen surare och här växer både blåbär och lingon.

Naturvärden

Burggathagen bildar tillsammans med omgivande skogar en av Gotlands största, sammanhängande gransumpskogar. Sumpskogar är sällsynta på Gotland, som är ett starkt utdikat län. De kvarvarande sumpskogarna har därför en viktig roll som vattenrenande och vattenhållande ekosystem, samt värdefulla livsmiljöer för många sällsynta och hotade arter. Områdets naturvärden är starkt knutna till den relativt opåverkade hydrologin. Här finns gott om strukturer såsom död ved och gamla träd och en mycket artrik flora av sällsynta och hotade kärlväxter, svampar, lavar och mossor som visar på lång skoglig kontinuitet och hög luft- och markfuktighet. Hittills har 27 hotade och sällsynta arter hittats spridda i hela området och även flera andra arter som signalerar en värdefull naturmiljö med hög biologisk mångfald.

Det rikliga inslaget av ädellövträd, främst gamla senvuxna askar och ekar, är en viktig livsmiljö för många sällsynta lövträdsarter, främst lavar och vedsvampar. Bäl/Vallstena är en av Gotlands mest värdefulla trakter för naturvärden knutna till ädellövträd och över hälften av de sällsynta och hotade arter som hittats i Burggathagen är knutna till just ädellövträden.

På de senvuxna ekarna (vänster) växer havstulpanlav, *Thelotrema lepadinum* (höger)

På en nedbruten tallåga (vänster) växer dvärgbägarlav, *Cladonia parasitica* (höger)

Naturtyper

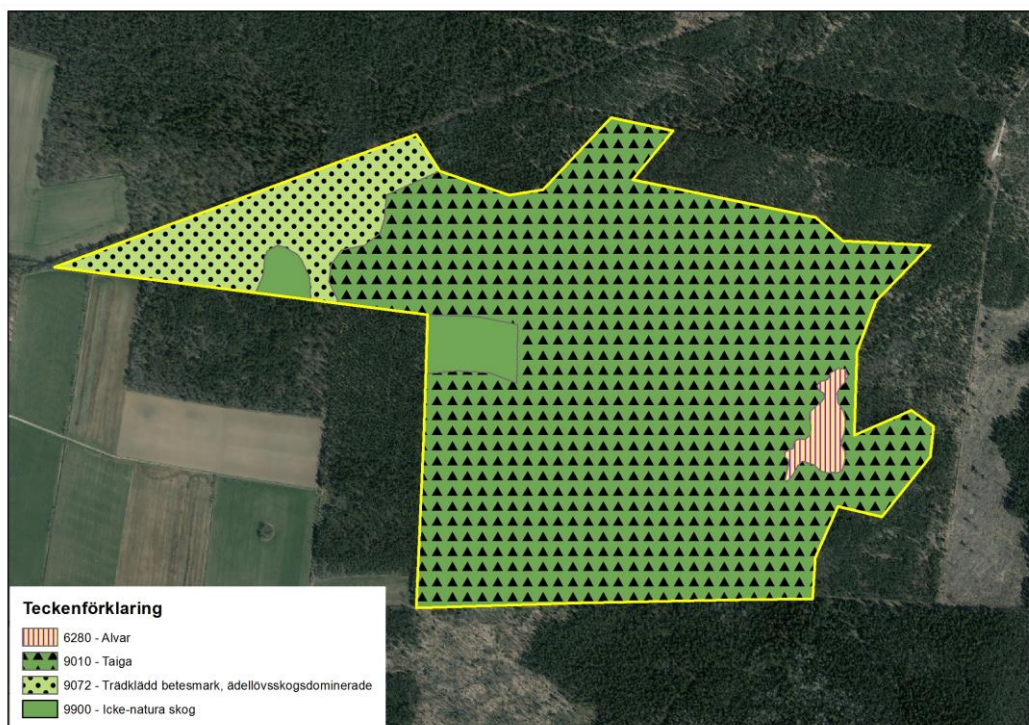

Fig 7. Naturtyper i Burggathagen enligt Art- och habitatdirektivet

Burggathagen har delats in i naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet. Denna indelning ligger till grund för reservatets skötselområden och kommer senare utgöra grunden för uppföljningen av reservatet.

Inom Burggathagen finns följande naturtyper (se även fig. 7):

6280 alvar

9010 taiga

9072 trädklädd betesmark, ädellövsskogsdominerade

Almsjuka

Almsjuka konstaterades på Gotland första gången 2005 i Vallstena socken. Året därpå konstaterades almsjuka i flera angränsande socknar och bl.a. på Gute gårds fastigheter i Bäl. Fram till helt nyligen har reservatet varit besparat från sjuka almar, men sommaren 2016 upptäcktes två sjuka lundalmar i reservatets nordvästra spets intill den gamla järnvägsbanken. Dessa är nu nertagna. Sommaren 2017 upptäcktes flera sjuka lundalmar i nordvästra delen av reservatet, främst i hagmarken.

Stubbe av lundalm som drabbats av almsjukan. De vita plastpluggen (ecoplug) som har slagits i runt stubbens kanter innehåller växtbekämpningsmedel. Syftet är att förhindra uppslag av sjuka rotskott som kan föra smittan vidare.

Ekosystemtjänster

Förutom den rikedom av växter och djur som Burggathagen hyser, något som tyder på ett friskt och motståndskraftigt ekosystem, så bidrar reservatet till andra ekosystemtjänster. Sumpskogen renar vattnet när det rinner igenom reservatet, den fuktiga marken håller vatten under årets torrperioder och samlar på sig vatten under stora flöden. Detta ger en utjämnande effekt på vattenflödet vilket minskar översvämningsrisken nedströms under höga flöden.

Reservatet har också en viktig funktion genom att binda kol, både i träden och i marken, något som tillsammans med andra kolfällor minskar koldioxidhalten i atmosfären. Skogen och träden bidrar även till ett gynnsamt lokalklimat.

Sumpskogen bidrar med många viktiga ekosystemtjänster, bl.a. genom att rena vatten och utjämna flöden.

Sociala värden

Reservatet är idag inte särskilt välbesökt och troligtvis en ganska okänd plats för andra än de närboende i socknen. Det finns ingen hänvisning in till området och naturmiljön är till stora delar svårtillgänglig. Det är dock ett spännande besöksmål för den som är intresserad av natur och hagmarken är vacker att vandra igenom när våren står i blom.

Byggnader och anläggningar

Inga byggnader eller anläggningar finns i reservatet.

Tillgänglighet

Området kan nås via en 600 m lång grusväg som utgår från Bäl kyrka österut mot reservatets nordvästra spets. Vägen är inte tillåten för biltrafik, annat än för behöriga motorfordon.

2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer

Alla åtgärder ska göras med försiktighet så att markskador inte uppkommer.

Stängsling och bete

Historiskt har hela området betats och den nordvästra spetsen brukats som slåtteräng. I sen tid har endast den gamla ängsmarken betats men betet upphörde här för ca 15 år sedan. Rester av stängslet finns dock fortfarande kvar, se figur 8.

Hagmarken

Det är viktigt att återinföra betet i hagmarken (den gamla ängsmarken) för att gynna den artrikedom av främst lavar som är knutna till ädellövträden och som gynnas av ett luckigt, delvis solbelyst trädskikt. Betet kommer även bibehålla områdets kulturprägel och synliggöra de röjningsrösen som finns spridda. För att kunna återuppta betet krävs en upprustning av stängslet. Sträckningen bör vara densamma som den gamla fällan (figur 8). Längs med södra kanten av det streckade området i figur 8 finns rester av taggtråd som ska avlägsnas.

Betetrycket i hagmarken ska vara tillräckligt hårt för att hålla nere uppslag av sly och för att gynna den hagmarksflora som finns i området. Det är dock viktigt att betesdjuren inte skadar träd eller kulturlämningar, t.ex. genom barkgnag och tramp. För att undvika detta bör bete endast ske under betessäsongen (maj till oktober) och utan någon annan tillskottsutfodring än den övergångsutfodring som vanligtvis sker vid utsläpp och installning av djuren ett par veckor vår och höst. I vissa fall kan det dock vara befogat med undantag från de riktlinjerna. Det är också viktigt att betet inte utarmar svampfloran i hagmarken. I skötselområde 2 har violgubbe hittats. Om betet på sikt förhindrar nödvändig trädförnygring i området kan det vara lämpligt att betesfreda utvalda förnygringsområden några år i taget.

Barrskogen

Det vore positivt för områdets natur- och kulturvärden att återuppta ett extensivt bete i den stora barrskogen i östra delen av reservatet, inklusive tallplanteringen

och Djauvät. Skogen har en historik av bete sedan lång tid tillbaka (se avsnittet om områdets historik) och bete skulle gynna bl.a. områdets rika svampflora och de senvuxna ädellöven, genom tramp och ett luckigt trädskikt. På grund av att skogen även hyser beteskänsliga arter såsom skogskorn och strävlost är det av stor vikt att betesdriften sker mycket extensivt. Om endast en del av skogen kan bli aktuell för bete är det den norra delen som ska prioriteras, där det bedrevs ängsskötsel under 1800-talet. Här är trädskiktet mer ljusöppet och det växer mer gräs på marken. Bete i barrskogen är generellt lågt prioriterat då natur- och kulturvärdena inte är lika beroende av bete som i hagmarken.

Om betet upptas i barrskogen behöver buskskiktet röjas, främst i den norra delen. Framför allt handlar det om brakved, hagtorn och en, men även övrigt sly (förutom nödvändig trädförnygring) kan behöva röjas bort. Vid planeringen av röjningsåtgärder ska stor hänsyn tas till klena, senvuxna lövträd som kan hysa höga naturvärden. Det är viktigt att dessa inte förväxlas med sly. Generellt bör ingen ask röjas bort alls, då en stor andel av den unga asken dör i askskottssjukan.

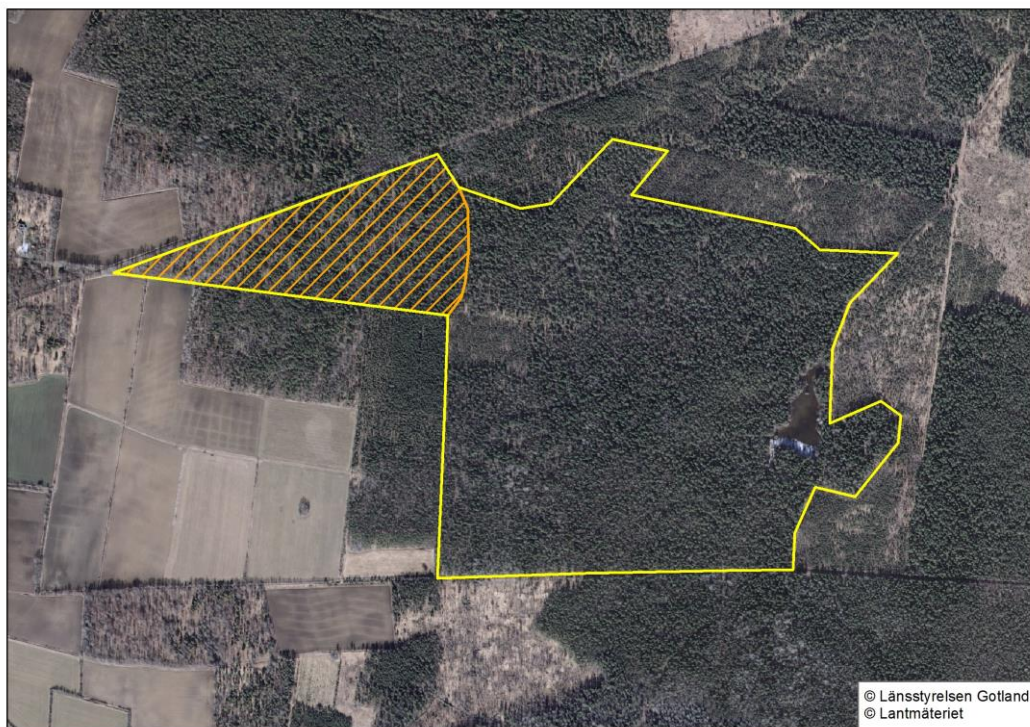

Fig. 8. Det orangestreckade området är den del av reservatet som har varit betad i sen tid och rester av stängslet finns fortfarande kvar. Fållan fortsätter söder om hagmarken i reservatet.

Tillgänglighet

Eftersom stora delar av området består av en skogstyp som är svårtillgänglig, så bedöms det inte lämpligt med några större åtgärder för tillgängligheten. Följande åtgärder föreslås:

- Informationstavlor sätts upp, förslagsvis vid den nordvästra spetsen och det sydvästra hörnet av reservatet.
- Vid den nordvästra spetsen av reservatet placeras en stängselgenomgång så att hagmarken tillgängliggörs för besökare.

Precis som idag kommer besökarna kunna nå reservatet till fots eller med cykel från Bäl kyrka.

Almsjuka

Idag bekämpas almsjuka av Skogsstyrelsen i ett LIFE-projekt, genom att smittade träd avverkas och destrueras innan smittan kan spridas vidare. Om detta förfarande skulle upphöra i framtiden får en hantering av almsjuka träd i reservatet tas upp till diskussion utifrån aktuellt läge, inklusive aktuell kunskap och forskning.

Skötselområden

Reservatet är indelat i fem skötselområden. Avgränsningen av skötselområdena framgår av skötselkartan nedan. Avgränsningen utgår från indelningen i naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet. Gränserna mellan skötselområdena 1-3 är något flytande.

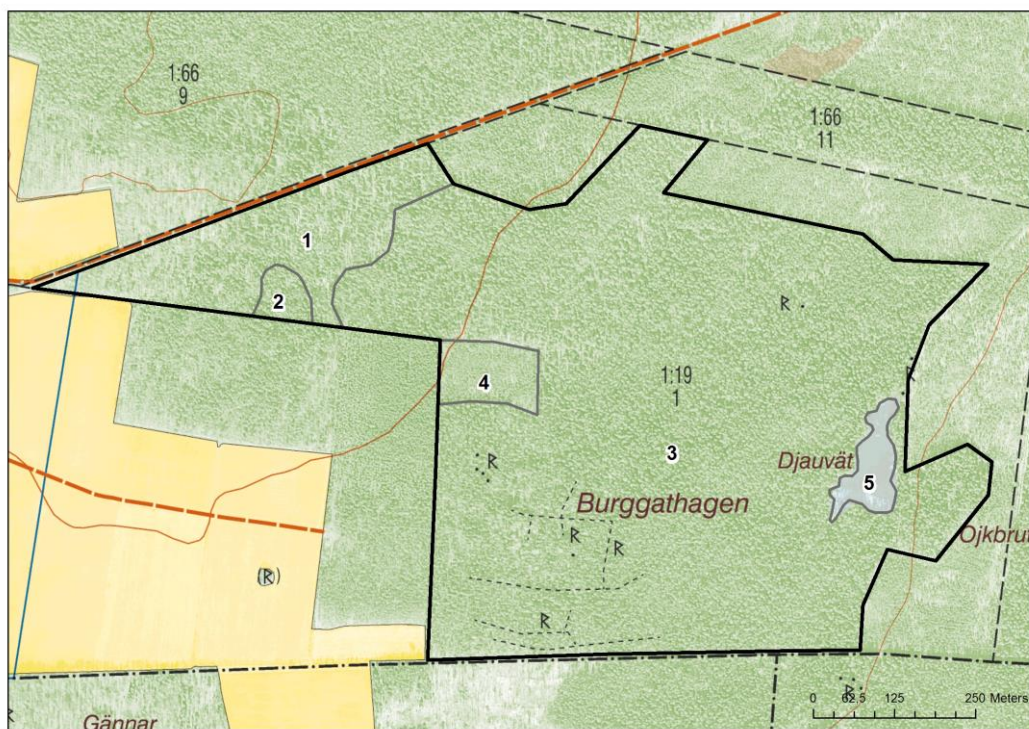

Fig. 9. Skötselområden i Burggathagen

Skötselområdena är:

1. Ädellövdominerad hagmark
2. Tallskog i hagmarken
3. Barrblandskog
4. Tallplantering
5. Djauvät

Skötselområde 1. Ädellövdominerad hagmark (6,8 hektar)

Beskrivning

Hagmarken har en tydlig karaktär av odlingslandskap, framför allt den västra delen. Ängsbruket som pågick här under lång tid har satt sin prägel på marken och lämnat tydliga spår efter sig, bland annat i form av spridda röjningsrösen och träd som bär spår av lövtäkt. Det sentida lammбетet på 2000-talet och röjningen som gjordes för denna betesdrift har bibehållit markens kulturprägel, även om hagmarken nu står obetad. Trädsiktet domineras av lövträd, framför allt ädellövträd som ek, ask och lundalm, men också triviala lövträd som asp, björk och sälg. Lövträden, och då främst ädellövträden, har en mycket artrik lavflora knuten till sig. Här finns även inslag av tall och gran, ett inslag som ökar längre österut i takt med att ängsprägeln minskar. Buskar av hassel, hagtorn, brakved och en växer spritt i hagmarken.

Fältsiktet är gräsrikt med fuktgynnade arter såsom blåtåtel, tuvtåtel och olika starrarter. Här växer även ett ganska stort inslag av hagmarksväxter, bl.a. brudbröd, prästkrage, darrgräs och ängsvädd, en rest efter gångna tiders hävd.

I den västligaste spetsen rinner ett tidigare rensat vattendrag i sydlig riktning. Det avvattnar åkrarna i norr och fortsätter söder om hagmarken som dike genom åkermarken. Vattendraget har ett relativt naturligt förlopp genom hagmarken och på botten förekommer både sten och grus.

Bevarandemål

Målet är en halvöppen till halvsluten trädklädd betesmark där trädsiktet domineras av ädellöv, med inslag av övrigt löv samt tall och gran. Fältsiktet är betespräglad och hyser en artrik flora av kärlväxter och marksvamp. Betesprägel avtar från väster till öster. Västra delen av hagmarken har en tydlig prägel av odlingslandskap, med ett halvöppet trädsikt av lövträd och då främst ädellöv. Längre österut sluter sig trädsiktet något och får ett inslag av gran och tall, ett inslag som ökar allt längre österut som en övergång mot barrskogen. Framför allt i de fuktigare delarna är trädsiktet tätare och har ett större inslag av barrträd. Dock växer merparten av de äldre ädellövträden så pass fritt att de långsiktigt kan leva vidare.

Död ved förekommer i måttlig mängd och består främst av gamla eller senvuxna träd. Död ved förekommer inte i sådan mängd att betet eller hagmarkskaraktären påverkas negativt.

Alla röjningsrösen i hagmarken är fria från vedväxter, med undantag av gamla träd och buskar med höga naturvärden. På lång sikt, när dessa har dött, är röjningsrösen helt fria från vedväxter.

Bäcken har ett naturligt förlopp och naturliga bottensubstrat, samt ett träd- och buskskikt i omgivningen som ger måttlig skugga.

Skötselåtgärder

Röjning

Första åtgärd

Som en första åtgärd inför ett återupptaget bete röjs sly, buskar och plantor som uppkommit sedan området betades senast. Det är dock viktigt att spara föryngring av ädellöv och annat löv där det finns behov, i denna första åtgärd. Lundalm som röjs bort hanteras enligt Skogsstyrelsens riktlinjer för att motverka spridning av almsjukan. All tall och gran som är i röjningsstorlek röjs bort i den västra delen av hagmarken. Röjningsrösen röjs helt fria från vedväxter, med undantag av gamla träd och buskar med höga naturvärden.

Löpande åtgärder

Uppkommande sly och plantor röjs kontinuerligt vid behov, både i gräsmarken och på röjningsrösen. I alla röjningsåtgärder sparas nödvändig föryngring för att uppnå målbilden på lång sikt. Tall och gran tillåts därmed inte att föryngra sig i den västra delen av hagmarken, liksom ingen föryngring tillåts i röjningsrösen.

Plockhuggning

I hagmarken sker ett löpande arbete med plockhuggning av träd för att uppnå målbilden i skötselområdet. Plockhuggningen gäller framför allt tall och gran som tränger ädellövträd. Här prioriteras gamla ädellövträd med höga naturvärden, men även yngre ädellövträd som behövs för att bevara en kontinuitet av ädellövträd i markerna. Tall och gran som är äldre än 120 år ska i de allra flesta fall sparas. De allra flesta av de plockhuggna träden fraktas ut ur hagmarken. Om det finns ett uttalat behov av död ved i någon form i hagmarken kan vissa utvalda träd sparas, antingen som rakor eller lågor. Om det finns behov (endast i undantagsfall) av att ta ner ett riktigt gammalt eller senvuxet träd bör detta sparas som död ved.

Allteftersom de gamla träd och buskar som står kvar på röjningsrösen dör, ska de tas ner så det inte uppstår skadliga rotvältor i rösen.

Bäcken

Bäcken bedöms inte behöva några restaureringsåtgärder vad gäller sträckning eller bottensubstrat men det är viktigt att det inte etableras vedväxter i vattendraget. Det skulle innebära vandringshinder för eventuella bottenlevande arter men det skulle också innebära att väg och åkermark uppströms riskerar att dränkas. För att förhindra etablering av vedväxter och för att gynna miljön i vattendraget, är det viktigt att det finns tillräckligt med skuggande träd och buskar i omgivningen.

Död ved

Målbilden för hagmarken är en måttlig mängd död ved som inte påverkar hagmarken eller betet negativt.

I dagsläget ligger mängden död ved på en bra nivå. Askskottssjukan skapar rikligt med död askved utöver de naturligt döda träden i övrigt. Skulle det uppstå en situation i framtiden där den döda veden förekommer i så riklig mängd att den påverkar hagmarken och betet negativt kan den behöva fraktas ut ur hagmarken. Då är det främst yngre träd av tall, gran och ask som ska prioriteras att fraktas ut. Det kan också vara ett alternativ att flytta den döda veden till depåer i en viss del av hagmarken, eller att endast ta bort grenverket och låta stammen ligga kvar.

Om det i framtiden blir brist på död ved i hagmarken löses detta genom att spara utvalda plockhuggna träd som död ved.

Lövtäkt

Det finns en historik av lövtäkt i området, en kulturhistorisk rest från ängsbrukets tid. Lövtäkt är inte bara en kulturtradition vars kunskap är viktig att bevara till kommande generationer, klappade (hamlade) träd får också ofta höga naturvärden. De blir vanligtvis äldre än träd som inte klappas och de får ofta många håligheter i stammen. Detta gynnar både växter och djur som lever av och på träden, t.ex. lavar, insekter och vedsvampar. Eftersom klappade träd släpper ner mer ljus än träd med fullt utbredda kronor kan träden också stå tätare.

Eftersom det var så länge sedan lövtäkten upphörde i området är det dock tveksamt om det är värt att påbörja den igen. Det är endast yngre träd som är aktuella att klappas, då de äldre träden riskerar att skadas av åtgärden. Eftersom ett nyklappat träd behöver mycket ljus är det risk att de klappade träden inte överlever åtgärden om de är omgivna av äldre, skuggande träd.

Om det finns delar av hagmarken med ett mer ljusöppet trädsikt eller en stor andel yngre träd, kan det vara lämpligt att återuppta lövtäkt i dessa delar. Lövtäkt är dock inte nödvändigt för bevarande av markens natur- och kulturvärden.

Bete

Bete sker enligt beskrivning och förslag i avsnittet Stängsling och bete under Generella riktlinjer.

Skötselområde 1 – Ädellövdominerad hagmark

Skötselområde 2. Tallskog i hagmarken (0,6 hektar)

Beskrivning

Medelålders tallskog med ett stort inslag av unga ädellövträd och även spridda äldre ädellövträd.

Bevarandemål

Det långsiktiga målet är att skötselområdet ska ingå i skötselområde 1 och ha samma bevarandemål.

Skötselåtgärder

Första åtgärden

Frihuggning av ädellövträden, både äldre och yngre. Endast tall huggs bort. All tall som huggs fraktas ut ur reservatet. Åtgärden genomförs med fördel samtidigt som den första röjningsåtgärden i skötselområde 1.

Löpande åtgärder

Tallen avvecklas successivt och i omgångar i syfte att långsiktigt uppnå målbilden. Endast i undantagsfall lämnas enstaka tallar kvar i reservatet, övriga tallar fraktas ut.

Bete sker enligt beskrivning och förslag i avsnittet Stängsling och bete under Generella riktlinjer.

Skötselområde 2 – tallskog i hagmarken

Skötselområde 3. Barrblandskog (52,6 hektar)

Beskrivning

Gammal barrblandskog och barrsumpskog på frisk till blöt mark. I norra och nordvästra delen av skötselområdet är skogen luckig och gles med ett gräsrikt fältskikt och fuktig till blöt mark. Trädskiktet består här främst av tall och löv och det finns inslag av öppna gläntor och en liten, igenväxt agmyr. Merparten av skötselområdet består dock av grandominerad skog med inslag av tall, ek, ask, björk, lundalm, asp och rönn. Skogen står dels på frisk mark med tjock mossmatta men går också över i sumpskog med öppna gölar. Buskskiktet i hela skötselområdet består av en, hagtorn, brakved och hassel.

Naturvärdena är generellt knutna till lång skoglig kontinuitet, gynnsam hydrologi och hög luftfuktighet, samt död ved. Flera arter av sällsynta mossor, lavar och kärlväxter är knutna till dessa värden. Mer specifikt är det gran, ädellöv och asp som har de högsta naturvärdena, även om alla trädslag bidrar till mångfalden i

området. Granen (och troligtvis även tallen i viss utsträckning) hyser flera sällsynta marksvampar. Ädellövet och aspen hyser en rik lavflora.

Skogen har slutit sig betydligt och blivit mörkare de senaste decennierna, från en gles och urhuggen skog på 1940-talet.

Spritt i skogen, men främst i den sydvästra delen, finns gott om fornlämningar i form av gravar, röjningsrösen, hägnadssystem och en husgrund. De flesta av fornlämningarna är helt eller delvis övertorvade och överväxta av träd.

Bevarandemål

Barrblandskog och barrsumpskog på frisk till blöt mark, med inslag av gläntor och mindre våtmarker. Trädskiktet är varierat, främst grandominerat och med ett stort inslag av ädellöv, liksom ett visst inslag av tall, asp och andra lövträd. Vissa områden kan dock naturligt vara talldominerade. Det finns måttligt till rikligt med död ved.

Fältskiktet kan vara svagt betespräglat och tramp från djur kan förekomma.

På fornlämningarna finns inga vuxna, döda träd som utgör risk för skadliga rotvältor.

Skötselåtgärder

Stora delar av skogen befinner sig i dagsläget i ett mycket gynnsamt tillstånd för dess naturvärden och inga akuta eller stora åtgärder är nödvändiga på kort sikt. På lång sikt kommer det troligtvis behöva plockhuggas av granen för att gynna förnygring och fortlevnad av ädellövet i skogen, liksom tall och annat löv. Ett lämpligt ställe att börja på är i den lövrika delen i reservatets sydvästra kant, mot lagaskiftesvägen, där både ung gran och ungt löv trängs med varandra. I framtiden kan det även vara aktuellt med mindre punktåtgärder för specifika naturvärden, t.ex. röjning kring en solbelyst låga med dvärgbägarlav.

Det är viktigt att komma ihåg att skogen har slutit sig kraftigt de senaste decennierna och att vara uppmärksam på ytterligare förändringar i trädskiktet framöver.

Döda träd ska löpande tas bort från de synliga fornlämningarna för att undvika skadliga rotvältor. Det finns troligtvis fler fornlämningar än vad som är registrerat i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister Fornsök. Om det framkommer ny och utökad kunskap om områdets fornlämningar och historik, t.ex. genom nya arkeologiska utredningar, kan skötselinriktningen behöva anpassas till det, t.ex. genom ökat tillgängliggörande.

Bete sker enligt beskrivning och förslag i avsnittet Stängsling och bete under Generella riktlinjer.

Skötselområde 3 – talldominerad barrblandskog i norra delen

Skötselområde 3 – grandominerad barrsumpskog i södra delen

Mäktigt röse i sydvästra delen av reservatet

Skötselområde 4. Tallplantering (1,4 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av en drygt 20-årig planterad tallskog med inslag av självföryngrad ek och björk.

Bevarandemål

Det långsiktiga målet är att skötselområdet ska ingå i skötselområde 3 och ha samma bevarandemål. Detta långsiktiga mål innefattar att avveckla de tallar som planterades på 1990-talet.

Skötselåtgärder

I detta skötselområde har markägaren rätt, enligt reservatets föreskrifter, att förfoga över de planterade tallarna, både att gallra och att avverka dem när de är mogna. Denna rätt gäller inga andra träd i skötselområdet, varken de nuvarande självföryngrade lövträden eller några andra träd som växer upp i framtiden.

Om markägaren ger länsstyrelsen rätt att avveckla tallarna, ska det ske successivt. Inledningsvis bör de självföryngrade lövträden friställas så de utvecklar krona och rotsystem. Därefter bör tallskogen glesas ut och luckhuggas successivt för att ge plats åt självföryngrade träd av främst löv. När det självföryngrade trädskiktet är

tillräckligt utbrett för att utgöra ett bra vind- och solskydd för den innanför liggande barrskogen bör de planterade tallarna avvecklas helt. Denna bedömning måste utgå från om skogen utanför reservatet vid det laget är avverkad eller om den fortfarande ger ett funktionellt skydd.

Om markägaren själv vill ansvara för att avveckla tallarna tar länsstyrelsens förvaltning av skötselområdet vid när de planterade tallarna är helt avvecklade.

När de planterade tallarna är avvecklade helt sköts skogen enligt skötselåtgärderna för skötselområde 3. Troligtvis kommer skogen ha ett större lövinslag än skötselområde 3 i början, något som är värdefullt att värna om.

Bete sker enligt beskrivning och förslag i avsnittet Stängsling och bete under Generella riktlinjer.

Skötselområde 4 – tallplantering

Skötselområde 5. Djauvät (1 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet består av Djauvät, en blekevät som har bildats vid burgens kant och som omges helt av barrskogen i skötselområde 3. Stora delar av Djauvät hålls

naturligt öppen av vattenfluktuationer, då väten ligger under vatten delar av vinterhalvåret. Längs med kanterna börjar det dock växa in sly, skott och buskar.

Bevarandemål

En öppen blekevät med naturliga vattenfluktuationer. Kanten mellan den öppna väten och den omgivande barrskogen utgörs av flikiga, lövdominerade, varierade och gärna blommande brynmiljöer som gynnar t.ex. insekter och fåglar. Brynet tillåts inte breda ut sig på vätens bekostnad. Fältskiktet kan vara svagt betespräglad.

Skötselåtgärder

Återkommande röjningar av brynet mellan väten och omgivande barrskogar, i syfte att uppnå bevarandemålet. Även en del barrträd kan behöva huggas bort i brynets kanter för att gynna lövet. Viss röjning och huggning kan bli aktuellt även en bit in i den öppna delen, där träd och buskar har fått fäste och etablerat sig.

Det största röjningsbehovet finns i den sydvästra delen av väten, där jordmånen är bättre och tillväxten högre.

Bete sker enligt beskrivning och förslag i avsnittet Stängsling och bete under Generella riktlinjer.

Skötselområde 5 – Djauvät

3. Information

Information om reservatet ska finnas på informationstavlor i reservatet samt på länsstyrelsens hemsida och på Naturvårdsverkets sida ”skyddad natur”.

4. Bränder och brandbekämpning

Bränder inom naturreservatet ska släckas enligt gällande lagar. Släckningsarbete sker i försiktighet i samråd med reservatsförvaltaren.

5. Jakt

Rätten till jakt inom reservatet inskränks inte av reservatsbeslutet. Jaktutövandet får dock inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan.

6. Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för förvaltningen av naturreservat i länet. Länsstyrelsen har ansvar för att skötseln i reservatet följer fastställd skötselplan. Länsstyrelsen har även den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kapitlet miljöbalken. Det innebär att länsstyrelsen ska övervaka att föreskrifter samt eventuellt givna dispenser och tillstånd följs.

Länsstyrelsen kan teckna avtal med markägare eller annan part för utförandet av bevarande- och skötselåtgärder och/eller tillsyn. Virke eller avverkningsrester som genereras av naturvårdande skötselåtgärder, och som inte av naturvårdsskäl bör lämnas på platsen, får tillvaratas av markägaren. Vad som gäller för respektive skötselområde anges i skötselplanen.

7. Markering av reservatets gräns

Reservatsgränsen skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (Naturvårdsverkets handbok ”Att skylta skyddad natur”, s 88-101).

8. Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och övervakning skall ske i enlighet med det program som beskrivs i Naturvårdsverkets rapport ”Uppföljning av skyddade områden i Sverige”. Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder och har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus.

9. Revidering av skötselplan

En översyn av skötselplan bör göras inom 20 år för att bedöma behovet av en revidering av planen.

10. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

1 är högst prioritet, 2 och 3 prioriteras lägre.

Skötselåtgärd	Prioritet	Var	Vem	Frekvens
Utmärkning av reservatsgräns	1	Hela reservatet	Förvaltaren	Engångsåtgärd
Uppsättning av informationstavlor	1	Vid NV och SV hörnet	Förvaltaren	Engångsåtgärd
Information på länsstyrelsens hemsida	1	Länsstyrelsens hemsida	Förvaltaren	Engångsåtgärd
Upprustning/byte av befintligt stängsel, bortplockning av gamla stängselrester och uppförande av stängselgenomgång vid informationsskylten	1	Enligt figur 4	Förvaltaren*	Engångsåtgärd
Bete	1	Enligt figur 4	Förvaltaren*	Återkommande
Initial röjning	1	Skötselområde 1	Förvaltaren*	Engångsåtgärd
Initial plockhuggning av tall	1	Skötselområde 2	Förvaltaren*	Engångsåtgärd
Plockhuggning, luckhuggning	2	Skötselområde 1, 2 (och ev 4)	Förvaltaren*	Återkommande
Röjning	2	Skötselområde 1, 2 och 5	Förvaltaren*	Återkommande vid behov
Plockhuggning	2-3	Skötselområde 3	Förvaltaren*	Vid behov
Klappning	3	Skötselområde 1	Förvaltaren*	Återkommande
Extensivt bete	3	Skötselområde 3, 4 och 5	Förvaltaren*	Återkommande
Uppföljning	1	Hela reservatet	Förvaltaren	Löpande enligt riktlinjer

*Förvaltaren eller annan (t.ex. markägare) som förvaltaren tecknar avtal med

11. Artlista

Förteckning över känd förekomst av rödlistade arter samt vissa andra naturvårdsintressanta arter inom naturreservatet Burggathagen. Förteckningen ska ses som exempel på arter som förekommer inom reservatet, d.v.s. den gör inte anspråk på att vara fullständig.

Rödlistekategorier enligt den nationella rödlistan fastställd av Artdatabanken 2015.

Rödlistekategori:

- RE = nationellt utdöd (regionally extinct)
- CR = akut hotad (critically endangered)
- EN = starkt hotad (endangered)
- VU = sårbar (vulnerable)
- NT = nära hotad (near threatened)
- DD = kunskapsbrist (data deficient)

Signalart är en art som signalerar höga naturvärden i skog.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödliste-kategori
Kärlväxter		
<i>Bromopsis benekenii</i>	Strävlost	NT
<i>Carex pulicaris</i>	Loppstarr	VU
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN
<i>Hordelymus europaeus</i>	Skogskorn	VU
<i>Ulmus minor</i>	Lundalm	CR
<i>Viola stagnina</i>	Strandviol	NT
Svampar		
<i>Cortinarius atrovirens</i>	Svartgrön spindling	VU
<i>Cortinarius barbaricus</i>	Blåfotad fagerspindling	VU
<i>Cortinarius meinhardii</i>	Äggspindling	NT
<i>Cortinarius odorifer</i>	Anisspindling	Signalart
<i>Cortinarius russeoides</i>	Odörspindling	NT
<i>Cortinarius salor</i>	Blå slemspindling	Signalart
<i>Craterellus lutescens</i>	Rödgul trumpetssvamp	Signalart
<i>Gomphus clavatus</i>	Violgubbe	VU
<i>Hydnellum concrescens</i>	Zontaggsvamp	Signalart
<i>Hydnellum peckii</i>	Skarp dropptaggsvamp	Signalart
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	Svavelrisk	Signalart
<i>Phellinus chrysoloma</i>	Granticka	NT

<i>Phellinus pini</i>	Tallticka	NT
<i>Phellinus robustus</i>	Ekticka	NT
Lavar		
<i>Arthonia spadicea</i>	Glansfläck	Signalart
<i>Arthonia vinosa</i>	Rostfläck	Signalart
<i>Bacidia incompta</i>	Savlundlav	EN
<i>Bacidina phacodes</i>	Liten lundlav	NT
<i>Bactrospora corticola</i>	Liten sönderfallslav	NT
<i>Biatoridium monasteriense</i>	Klosterlav	VU
<i>Caloplaca lucifuga</i>	Skuggorangelav	NT
<i>Cladonia parasitica</i>	Dvärgbägarlav	NT
<i>Coniocarpon cinnabarinum</i>	Cinnoberfläck	CR
<i>Felipes leucopellaeus</i>	Kattfotslav	Signalart
<i>Gyalecta flotowii</i>	Blek kraterlav	VU
<i>Gyalecta truncigena</i>	Mörk kraterlav	VU
<i>Gyalecta ulmi</i>	Almlav	VU
<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranslav	Signalart
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Megalaria grossa</i>	Ädellav	EN
<i>Parmeliella triptophylla</i>	Korallblylav	Signalart
<i>Phlyctis agelaea</i>	Rikfruktig blemlav	Signalart
<i>Schismatomma pericleum</i>	Rosa skärelav	NT
<i>Thelotrema lepadinum</i>	Havstulpanlav	Signalart
Mossor		
<i>Bazzania trilobata</i>	Stor revmossa	Signalart
<i>Leucobryum glaucum</i>	Blåmossa	Signalart
<i>Nowellia curvifolia</i>	Långfliksmossa	Signalart
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	Västlig hakmossa	Signalart

12. Fornlämningslista

RAÄ-nummer	Lämningsstyp
Bäl 18:1	Stensättning
Bäl 19:1	Hög
Bäl 22:1	Röse
Bäl 22:2	Stensättning
Bäl 22:3	Stensättning
Bäl 22:4	Stensättning
Bäl 23:1	Husgrund
Bäl 23:2	Hägnadssystem
Bäl 93:1	Stensättning

13. Källor

ArtDatabanken. 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. Artdatabanken SLU, Uppsala.

Föreningen Gotlandståget. www.gotlandstagnet.se, 2014-10-29

Länsstyrelsen i Gotlands län. 1997. *Våtmarker på Gotland del 1 och 2*. Livsmiljöenheten – rapport nr 8.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2006. *Strategi för formellt skydd av skog i Gotlands län*.

Länsstyrelsen i Gotlands län. 2009. *Biologiskt värdefulla träd i Fide/Öja och Bäl/Vallstena 2007-2009*. Rapporter om natur och miljö – nr 2009:19.

Naturvårdsverket. 2003. *Att skylta skyddad natur – en vägledning om skyltar, foldrar, vägvisning, gränsmarkering och Internet*.

Naturvårdsverket. 2010. *Uppföljning av skyddade områden i Sverige*. Rapport 6379.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2017. *Nationell strategi för formellt skydd av skog – reviderad version 2017*.

Riksantikvarieämbetet fornminnesregister Fornsök. www.fornsok.se, 2017-06-19.

Skogsstyrelsen. 2005. *Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.